

düş ve mitos

e-dergi

Ağustos / 2022

Sayı 29

hecelikkol-22

Ağustos 2022

Sayı: 29

Yayın Kurulu:

Hasan Çelikkol
Ömer Çelikkol
Fazıl Alasya

Tasarım ve Uygulama

Ömer Çelikkol

Kapak Resmi

Hasan Çelikkol

*Dergide yayınlanan yazı ve görsel eserlerin sorumluluğu sanatçılara aittir
Yazılarınızı thasancelikkol@gmail.com adresine gönderebilirsiniz*

İçerik

Ayten Mutlu / Şiir
Yanıt

Yayla Karsan Boztaş / Öykü
Umut Ve Sevinç

Banu İmer / Deneme
Düşünceler

Fazıl Alasya / Şiir
Nöbetteyim Seni Sevmelerde

Duran Er / Şiir
Eşleşme

Ümran Erol / Şiir
Ayrılık

A. Handan Armağan / Deneme
Mavi Kelebekler Ve Anlattıkları

Turgut Denker / Anı
Bir Garip Yolculuk

Semra Bakan / Şiir
Vazgeçtim

Gonca Dolu / Şiir
Su Kalayım

İbrahim Akel / Şiir
Ya Var Ya Yok

Hatice Eroğlu Akdoğan / Deneme
Bir Kitabın Açtığı Pencereden Sabahattin Ali

Fatma Elvin Öztürk / Şiir
Küf Kokulu Bakışlar

Doğu Topbaş / Şiir
Kanıksanmış

Taylan Doğan / Öykü
Pinokyo Hastalığı

Hızır İrfan Önder / Şiir
Eli Boş Ölmek

Hasan Çelikkol / Şiir
Dedim Ve Yok Oldum

Ömer Çelikkol / Şiir
Körlük'ten

Adil Başoğul / Şiir
Ah Bir Kavuşsa

Hüseyin Çomak / Haiku Tadında Şiir
Dolunay Sabahında

Deniz Gürsoy / Şiir
Gidesim Yok Buralardan

Sevgi Erol Öçal / Şiir
Gökyüzü

Seydan Topbaş / Şiir
Sensiz Sen

Heybet Akdoğan / Şiir
Mührü Kırılmış Yeryüzü

Ramazan Kuzgun / Anı-Öykü
Nenemin Ceviz Çuvalı

Özkan Fidan / Şiir
Kırık Leblebi Çocukları

Oğuzhan Demir / Sine - Yorum
Papillon

Kitap Tanıtım

Mehmet Selçuk / Karikatür

Sessizlik uyur mu / Uyur
Bilirim ayrılıktır gölgesi
Kurmaca kenarında feryat eder
Uranüs'ün yörüngesi

Dünya durur mu / Durur (*)

(*) İklim/siz / Gri Oksijen Dengesi / Hasan Çelikkol

Yanıt

Ayten Mutlu / Şiir

keşfedilmemiş bir ören yeri
toprağı deşen solucan
gözyaşı biriktiren kimya tüpü
yarı yıkık bir duvarın dibinde
ansızın biten ot
ya da çıplak bir omuza dokunmayı özleyen
içi boş bir elbise

düşler satan çerçinin kırılmış arabası

bir ölüm haberi birden
aynı film şeridine
üst üste kaydedilmiş ayrılık sahneleri
sokaklara yığılmış köşeli taşlar
yakarak yanan ateş
yüreklerle yürüyen çöl

ah, neden, neden
bunca uzak insana insan
kanatmaz mı sözcükleri yalanlar
yeniden doğmak için hangi günahı bekler
unutularak
unutarak öldürdüğümüz aşklar?

göğe tutkun yavru kırlangıç
kanat açar ve düşer yuvasından
hayatınsa yüzünde hep o hiç maske

başka yanıt bekleme, hayat bu işte
pişmanlık ve yine pişmanlık
bir sanrılar sapağı, bir yanlışlık
ne yazık!
varoluş bir yalnızlık sadece

Umut Ve Sevinç

Yayla Karsan Boztaş / Öykü

Coşkusunu insanlara da bulaştırmak için büyük bir gayret içindeydi ilkbahar. Yeni çiçeklenmiş erik ağacının dalları arasında gezinen rüzgâr, ılık bebek nefesi gibiydi. Her yer alabildiğine yeşil, ağaç gölgeleri cömert bir davet içinde, gelip oturacak insanları bekliyordu.

Kentin boğucu kalabalığından uzaklaşmak için geldiğim bu sakin köşede güzel günler geçirmeyi düşünüyordum. Ne zamandır aklımda olan bu düşünceyi gerçekleştirebildiğim için çok sevinliydim. Tuttuğum ev sitenin kalabalığından uzaktaydı. Kimseyle senli benli olmadan, getirdiğim kitapları okuyacak, yazdıklarımı düzeltip yeni bir öykü dosyası hazırlayacaktım.

Eşyalarımı yerleştirip çalışmak için bahçenin en uygun yerinde kendime bir köşe ayarladım. Masam, sandalyem ve kitaplarım... Başımın üstünde mor salkımlardan bir gökyüzü. Feminin çiçekler kâğıtlarımın üstünde... Kokusu ise ben buradayım diyen mahcup bir genç kız... Daha ne olsun...

Heyecanla geçen geceden sonra istekle karıştım sabahın güzelliklerine. Özenli bir kahvaltı hazırlayıp tam çayımı doldururken duydum o gülme sesini. Hiç ara vermeden peş peşe eklenen kahkaha baloncukları... Akan su, taşlarla oynaşan dere gibi... Durdurulamayan bir gülme krizi. Allahtan gülme sesi bir çocuğa ait. Sabahın bu saatinde bu sesler ancak bir çocuktan geliyorsa masum ve sevimlidir. Köşede olduğum için sesin nereden geldiğini göremiyordum. Bir kadının şefkatle, "Hadi canım aç bakayım ağzını!" cümlesi gülme sesini biraz perdelese de ardından dolu bir ağzın bozduğu tonlamayla devam ediyordu.

Yerimden kalkıp sitenin birkaç evinin görüldüğü bahçenin diğer köşesine yürüdüm. Gülme sesi bir evin verandasındaki masadan geliyordu. Masanın başında oturan genç kadın-büyük olasılıkla annesi- hemen yanına yaklaştırdığı sandalyede oturan çocuğu beslemeye çalışıyordu. Kucağa alınma yaşını çoktan geçmiş beyaz tenli, güzel yüzlü bir çocuk. Çok gür ve dalgalı koyu kumral saçları yüzünü daha da solgun gösteriyordu. İri yeşil gözleri boşluğa bakıyor gibiydi. Çocuk, ağzına konulan lokmaları abartılı hareketlerle çiğniyor, bir yandan gözlerinin içine kadar gülmeye devam ediyordu. Kadının elini tutup ısrarla masadaki yiyeceklerden birine götürüyor, sonra tuttuğu eldeki yiyeceği yaklaştırıp lokmayı

ağzına koymasını istiyordu. Yiyecekleri büyük bir iştahla çiğneyen bir çocuk, onu sabırla, sevgiyle besleyen anne vardı karşımda.

Böyle saklanarak onları gözetlemek istemedim. Belli ki olağan dışı bir durumla karşı karşıyaydım. Başkasının çaresizliğini izlemek beni hep üzer. Hele ki kaza yapanların başında biriken o aymaz kalabalıklardan nefret ederim. Masama geri döndüm. Sabahki coşkum gölgelenmişti. Kahvaltımı yaparken çocuğun anlamsız istek naraları, gülüşü ve annenin yumuşak şefkat dolu "Hadi yavrum," sesi hüznü bir ezgi gibi yüreğime dokundu. "Kimseyle ilişki kurmayacağım, başımı dinleyeceğim, yalnızlığın tadını çıkaracağım," diyen ben bu düşüncelerimden vazgeçmek zorunda kalacağımı henüz bilmiyordum.

Zaman zaman aynı sesleri duyarak, içimden değişik düşünceleri harmanlayarak akşamı ettim. Uyuyuncaya kadar anlamlandıramadığım bir tedirginlik yaşadım. Günümüzde anomaliler, hastalıklar, engelli yaşamlar televizyon sayesinde devamlı göz önündeydi. Ancak bir şeyi yakından görmek bu tür haberleri izlemekten çok farklıydı. Çaresizlik yapıyordu size. O kadar Alzheimer öyküsü dinleyip film seyrederek vahlanmak başka, o hastalığı yakından tanılamak başka bir duyguydu. Evine uğradığım zaman, inatla beni önünde oturtarak saçlarımı tarayıp örmek isteyen, beni küçük kızı sanan komşumuz Nadide teyze ölümünden on yıl sonra hâlâ o hâliyle gözümün önündeydi.

Sonraki gün bir iki lokma atıştırıp sitenin havuzuna gitme kararı aldım. Bu düşüncemin o evin önünden geçme isteğinden geldiğini yadsıyamam. O gülüşün sahibini yakından görmek istiyordum.

Havlumu, kitabımı alıp havuzun yolunu tuttum. Dışarıda değillerdi. Açık pencereden istediği bir şeyi almak için ısrarla direten bir çocuğun anlam bulamayan, annenin "Tamam canım, vereceğim, sen bunu giy, vereceğim canım," diyen sesi geliyordu. Şimdiye değin duyduğum en sıcak "canım" sözcüğü. Farkında olmadan ben de "Canım," dedim o anne için.

Havuz başında uygun bir yere oturup çevreyi seyretmeye başladım. Önce genç bir kadın geldi küçücük kızıyla. Sonra diğerleri. Onları bekliyordum. Gelmeyebilirlerdi, anne için havuzda ona sahip çıkmak zor olabilirdi, insanlardan rahatsızlık duyabilirlerdi. Beynimde bir yığın düşünce, gözüm yolda beklemeye başladım.

Önce anlamsız istek naraları, gülücükler, ardından ritmi bozuk, sert ayak sesleri geldi. Kollarının altından tutan annesinin yardımıyla basmaya çalıştığı ayakları yerini bulamadan yürümeye çalışan bir çocuk girdi görüş alanıma. Bir şeyi tutmak ister gibi yukarıya kaldırdığı kollarıyla, dengesiz de olsa yere değdirebildiği her adımında, iri gözlerinin içine kadar gülen mutlu bir yüz. İnşallah yakınım gelirlere diye geçirdim içimden. Zaman zaman aynı dünyada yaşayan insanların her türden eşitsizliğini düşünür hayıflanırım. İçimde baskıladığım duygular bu insanlarla yeniden canlanmıştı.

Dileğim yerine geldi, benim yanımdaki yere yönelediler. Kadın oğlunun kolunu bırakmadan elindekileri yere koyup onu oturtmaya çalışırken kendisine yardımcı oldum, gülererek teşekkür etti böylece aramızda ilk iletişim kuruldu.

Yakınıma gelince teninin ne kadar beyaz olduğunu daha iyi fark ettim. Göz aklarına kadar apaydınlık bir ışıltı. Aralıklı bembeyaz dişleri, pembe dudakları, zeytin yeşili hareli gözleriyle sanki bir Rönesans tablosu vardı karşımda. Ben ona hayranlıkla gülümserken o yalnız bana değil bütün dünyaya gülümsüyordu.

Havuzdaki birkaç çocuğun yüzerken çıkarttığı sesleri duydukça uçmaya hazırlanan bir kuş gibi kollarını sallamaya başladı, dilinde aynı anlamsız istek haykırıları. "Suyu çok sever" dedi annesi. "Onun için bu evi tuttuk. Babamız çalışıyor, hafta sonları gelebiliyor. Biz bütün gün burada oğlumla birlikteyiz."

Çocuk bir an önce suya girmek için çırpınıyordu. Annesinin yardımıyla küçükler için ayrılan bölüme indiklerinde sevinç çığlıkları oradaki bütün sesleri bastırdı. Elleriyle suyu tokatlıyor, çırpıştırıyor, başını iki yana sallayarak kendinden geçmiş gülüyordu. Çevrede oturanların yüzündeki gülümseme, sudaki diğer çocuklardaki şaşkınlık, annesinin özeni birleşip bana ulaştığında çok değişik duygular yaşadım. Ruhsal bir çözümleme içindeydim. Havuza girmek yerine onu ve annesini izledim. Anneliğin nasıl bir özveri ve sabır işi olduğunu kavramam için bir dersti bu. Yaşamımızda yolunda gitmediğini sandığımız, durmadan yakındığımız bazı sorunlarımızın ne kadar basit kaldığını anlamamız için uygulamalı bir ders...

Annesi onu sudan çıkarmak için ikna etmeye çalışırken havuzun kenarındaki mermerlere yapışıp çıkmamak için direniyordu. "Canımlar, hadi yine geleceğiz,"ler yararsızdı. Ona yardım etmeliydim. Yanına gidip bir kolundan tutmaya çalıştım, hırçınlığı ânında bitti birden yüzüme bakıp gülmeye başladı. Onunla ilk kez göz göze geliyordum. Biraz önceki çocuk gitmiş yerine mutlu bir çocuk gelmişti. Evlerinin önüne kadar birlikte yürüdük. Annesi onu yürütmeye çalışırken ben çantalarını taşıdım. Ayrılırken çocuğun adını sordum, "Umut" dedi annesi gülererek, "Ben de Sevinç." Gülüşünde bir hüznün mü vardı, yoksa ben mi öyle algılamak istedim bilemem? Umut ve Sevinç... Teşekkür etti, ardından "Görüşürüz," dedi. Sevindim, artık onlardan uzak kalamayacağımı hissediyordum.

Değişik duygular yaşadım evime girince. Etkilenmişim. Umut'ta gözlemlediğim davranışları yazıp internette arama yaptım. Bütün belirtileri taşıyan bir örnek vardı karşımda. Koordinasyonsuz sert ve katı adımlar, ayırık basan ayaklar, titreyen dizler. Yürüyemeyen, tuvaletini yapamayan, yemeğini yiyemeyen, konuşamayan; kısaca fizik aktivitelerini yerine getiremeyen, bunlar için bir başkasına bağımlı bir çocuktu Umut. Yanılmıyorsam bu bulgulara göre, o Engelman hastasıydı. On beş ya da otuz binde bir rastlanan, 1965 de bu hastalığı bulan Harry Engelman'ın adıyla anılan bir hastalıktı. Doğumda normal bebeklerden

farklı görünmediği için tanı konması gecikiyordu. İlk zamanlarda otizmle karıştırıldığı bile oluyordu Tedavisi yoktu, anti nöbet ilacı, yürümesine yardımcı bir yardımcı, resim ve işaretlerle de iletişim tedavisi, o kadar...

Tabii ki Umut için üzülüyordum, ama Umut mutluydu, verilenleri iştahla tüketiyor, durmadan gülüyordu. Hatta bu mutlu görünüşüne Happy puppet (mutlu kukla) sendromu diye bir isim de yakıştırılmıştı. İpleri annesinin elinde olan, mutlu bir kuklaydı o. Diğer çocukların yaşamına özenerek, kendini onlarla kıyaslayıp üzülemezdi. Çünkü o kendi dünyasında diğer çocuklar gibi olmadığını farkında değildi ki.

Böyle durumlarda hep engelli çocuğun yaşamı ön plandadır, üzüntü konusudur. Annelerin duyguları hep göz ardı edilir. Ben bu anneyi göz ardı edemedim. Çünkü onun gülüşünün ardında saklanan hüznü görmüştüm. Oğluya konuşurken hep gülen gözlerinin önünde, ağlayacakken katlaşıp kalmış damlalarından oluşmuş cam bir tabaka var gibiydi. Ne zaman kırılıp da o yaşları dışarı çıkaracağı bilinmeyen bir tabaka...

Bu yaşma kadar böyle bir hastalık duymadığım için kınadım kendimi. Yaşadığım dünya üzerinde buna benzer ne çok hastalık, yaşamı engellenmiş ne çok çocuk, hüznü içinde çöreklenmiş ne çok anne, baba vardı. "Otuz binde bir oluşan bu bozukluk neden beni buldu?" diye düşünmez miydi o anne? Ya da çocuğuna geçemeyen kromozomu için kendini suçlar, neden ben, biz, benim çocuğum?" diye düşünür müydü? Uykumu bölen düşlerle huzursuz bir gece geçirdim. İlk kez yakından tanık olduğum bu durumdan bu kadar etkilenmem nendendi? Belki de hiçbir sorun yaşamadan büyüttüğüm çocuklarım olduğu için ne kadar şanslı olduğumu düşünmediğim suçluluğunu yaşıyordum.

İsteksiz bir sabaha uyandım. Boş boş bakıyordum çevreme. Keşke yanlarında olsaydım diye düşünürken bir ses duydum. Köşeye gelmiş, "Bizimle kahvaltı yapmak ister misiniz?" diyordu Umut'un annesi. "Sevinirim, ne zaman geleyim?" dedim. "Hemen şimdi," yanıtıyla içimden geçen isteği gerçekleştiren güce içimden binlerce teşekkür ederek sevinçle kahvaltıya koştum.

Özenle hazırlanmış bir masa beni bekliyordu. Demek ki Umut uyanmadan erkenden hazırlanmıştı. Sevgiyle "Hoş geldiniz, çok sevindirdiniz beni" dedi. Ardi ardına döküldü sözcükler ağzından. Sanki günlerce tutuklu kalmış, birine ulaşmak için fırsat beklemiş gibi. Aynı aceleyle devam etti. "Burada çok yalnızız. Nedense kimse bizimle iletişim kurmuyor. Böyle bir çocuğu ilk kez görüyormuş gibiler. Belki de uygun zamanı bekliyorlardır kim bilir! Sizi kendime yakın hissettim, beni kırmadınız, teşekkür ederim," dedi. Bir yığın duygu dolandı içimde. Sevgiyle yüzüne baktım. O sırada içerden Umut'un anne diyemeyen, anlamsız sesi geldi. Annesi, yine ilk günkü gibi hiç kimseden böyle sıcaklığını duymadığım, bütün sahteliklerden arınmış mükemmel bir "canım" la yanına koştı.

İçerden birlikte çıktılar. Umut'un kolları yine yana açık, gülen bir yüzle, bastığı yeri bilemeden masaya doğru yürüdüler. Onu daha önce hazırladığı yere oturtan annesi, önüne bir önlük bağladı. Ağzının yanından akan salyayı, incitmeden öper gibi özenle sildi. Hemen masanın üzerindeki çaydanlığa uzanırken "Lütfen sen Umut'la ilgilen, her şey önümüzde, ben hallederim" diyerek çayları doldurdum, tabağıma kahvaltılık almaya başladım. Onun tabağına da koydum. Mahcup gülümserken Umut'u beslemeye başladı. Çocuk, ağzındakileri iştahla çiğniyor, bitmeden yenisini istiyor, daha önce gördüğüm gibi zaman zaman annesinin elini alet gibi kullanıyordu.

Bütün duyguları lokmalarına katık yapıyordum. Beni kahvaltıya çağırmasını, yalnızlığını birisiyle paylaşma isteğine bağlıyordum. Bütün gün bir başına kalmanın sıkıntısını yaşayıp bunaldığı bir gerçektir. "Biz de buradayız. Bu benim oğlum, canım, Umut'um, varız, sizinleyiz," diyordu sanki. Bunun için beni uygun görmesine çok sevindim. Güzel bir kahvaltı yaptım, hiçbir şey yiyemeyeceğimi sanırken böylesine istekli olmam beni şaşırtmadı. Onun yalnızlığına bir kapı aralamış olmanın huzurunu yaşıyordum.

Artık havuza beraber gidiyorduk. Güle oynaya, bağıra çağıra. Umut'u bazen ben bazen annesi taşıyordu. Bazen birlikte giriyorduk iki koluna. Bana alışmıştı, suyu beraber çırpıştırıyor, ellerimizi beraber çarpyıyordu. Eve gelince annesi onu gıydirip altını değiştirirken ben masayı hazırlıyordum. Bunu görünce istekli sesler çıkaran Umut'u yine nöbetleşe yediriyoorduk. "İnanın ilk kez sıcak yemek yiyorum," diyordu annesi gülererek.

Zamanımın çoğunu onlarla geçiriyordum. Çizgi filmlerle, cips paketlerinin hışırtısıyla, içine bozuk para konmuş teneke kutuların sesiyle kendinden geçiyor, yüksek sesle gülüyordu. Kâğıt yırtmak ise başka bir eğlenceydi onun için. Beğenmeyip bozduğum beyaz kâğıtlardaki bütün öykü cümlelerimi hecelerine ayırıyordu Umut. Bunu yaparken bana yeni bir öykü yazdıracağını bilmiyordu.

Benim de de yanlarında olduğum bir gün Umut birden kasılmaya başladı. Kolları bacakları sarsılıyor, gözleri tek bir noktaya bakıyordu. Annesi heyecanla gerekeni yaparken bir yandan da avucunun içine aldığı Umut'un elini öpüyordu. Daha önce hep sakladığım bakışımındaki endişeli hüznü görünce, "Çok zor dedi, çok zor. Hayatımın olmadığı bir nokta. Yine de Umut'u hiçbir şeye değişmem, her şeye rağmen o benim yaşam sevincimdir," dedi." Gerçekten çok sakin ve sabırlısın, seni kutluyorum. Biz senin gösterdiğin sakinliği normal yaşantımızda bile gösteremiyoruz." deyince yüzüme baktı. Bir insanın yüreğindeki bütün duyguları yazan okumakla bitmeyecek uzun bir cümle gibi... Bütün anlatmak istediklerinin bir özetiydi o bakış.

Noktayı koyduğu son cümle ise daha da vurucu oldu " Sakin olmamaya hiç hakkınız yok!"

Düşünceler

Banu İmer / Deneme

Düşünceler bizi ileri taşımyorsa onları neden düşünüyöruz?

Sabah sabah can sıkıcı düşünceler içindeyim. Ne düşündüğümün farkında olmadan düşünüyorum ve huzursuzum. Düşündükçe huzursuzluğum artıyor. Ne mi düşünüyorum? Her şeyi... Çocuğun okul durumunu, annemin hastalığını, geleceği, işleri yetiştirip yetiştiremeyeceğimi... Arkadaşımın hoşuma gitmeyen sözlerine uygun tavrı gösterip göstermediğimi bile tekrar tekrar düşünüyorum. İnsan zihninin bir günde 60-70 bin şey düşünebildiği hesaba katılırsa kısa sürede kotayı doldurmam mümkün. Düşünülenlerin %80'inin olumsuz nitelikte olduğu dikkate alındığında durumum hiç de iç açıcı değil.

Bir düşünceden diğetine bıkip usanmadan dolaşmak zihnimizin kolayca yaptığı bir şey. Üstelik düşündüklerimizin mantıklı şeyler olması da gerekmiyor. Zihinsel olarak yaşadığımız gerçeklikten kopup kendimizi yaratıcı bir senaryonun simülasyonunda var etmemiz an meselesi. Kurguladığımız senaryolardan hangisinin başrolünü üstleneceğimiz ise geçmiş deneyimlerimize, dünyayı algılayış biçimimize, senaryodan beklentilerimize (ödül ya da ceza) bağlı.

Ben de zihnimde düşüncelerime uygun gerçeklikler yaratıp olası sonuçları yaşıyorum. Duygularım yükseliyor. Öfkeden endişeye, endişeden üzüntüye derken derin bir huzursuzluğa sürükleniyorum. Giderek saçmalayan bir senaryonun içinde oradan oraya savruluyorum. Bulduğum andan uzakta, gerçek olmayan belki de hiçbir zaman gerçekleşmeyecek bu senaryodan garip bir zevk alıyor gibiyim. Aklım buna "Dur!" demek istiyor. Ancak düşüncelerim kontrolünün dışında. Birden Yunus'un dizeleri geliyor hatırıma: "*Beni bende demen, bende değilim/ Bir ben vardır bende, benden içeri.*" O halde düşüncelerimin karanlığında kaybolan hangi benim?

Incognito (Beynin Gizli Hayatı) kitabının yazarı *Eagleman* da beynimizin bir-biriyle çatışan parçalardan oluşan bir makine olduğunu söylüyor. İnsan davranışlarını anlamaya çalışırken ikili sürecin gözden kaçırılmaması gerektiğini, bu ikilinin -akıl ve duygular- sürekli mücadele içinde olduğunu anlatıyor.

Bu mücadelede aklın duygular üzerindeki denetimi oldukça zayıf. Bu yüzden duygularımızı anlamadan neden böyle düşüncelere sahip olduğumuzu anlamamız mümkün değil. Zihnimizin özenle hazırlayıp sunduğu bu senaryolar içinde kendimizi yitirdiğimizde canımızın yanacağı kesin. Çünkü kurguladıklarımıza koşulsuzca inanıyoruz. Bu düşüncelerle zihnimizi sürekli yordüğümüzdaysa stres hormonları devreye girip kaygı düzeyimizi artırıyor. Nefeste düzensizlik, kalp atışında hızlanmalar baş gösteriyor. Bu kadar kaygılı olmayı siz ister misiniz, bilmiyorum ama ben almayayım. Madem almayacağım sorunu çözmem gerek. *"Her şey benim dışımda olup bitiyor/ ve beni katıyor kendine"* diyen şaire inat oyundan çıkıyorum. Düşünmeyi bırakıp derinlerdeki duygularımın sesine kulak veriyorum.

Yapmam gereken bu duyguları çözümleyip anda kalmaya devam etmek.

Siz de kendinizi gereksiz düşünceler içinde yakalarsanız içinize bakın. Kızgınlığa, korkuya ya da bir başka olumsuz duyguya kapılıp sürükleniyor olma olasılığınız yüksek. Ben öyle yaptım. İçimde neler oluyor, diye keşfe çıktım. Duygularıma odaklandım. Neden bu duygulara sahiptim? Böyle hissetmek bana neye mal oluyordu? Bunu anlamaya çalıştım. Anladıkça düşüncelerimin hızı kesildi. Sakinleştim. Bu kez gerçekten düşünmem gerekeni düşünmeye başladım: Çözümü. Çözüm üzerine kafa yordukça bunu hayatıma nasıl uygulayabileceğim de şekillenmeye başladı. Uygulama aşaması belki biraz zorlayıcı olacak. Ne var ki harekete geçmek saçma sapan düşünceler içinde kıvrılmaktan iyidir. Sonrasında zihnimin arayı kağan bu hallerine bakıp gülümseyeceğimden eminim.

Nöbetteyim Seni Sevmelerde

Fazıl Alasya / Şiir

Tıkladı camımı, bir serçe pırpır etti
Hopladı yüreğim, sen geldin sandım
Şimdi çıkarsın diye güneş gibi,
Olmaz hayallere gönlümü bağladım
Tutsaklık mıdır aşk söyle bana,
Serenat yapacak kadar çılgın...

Yoksa aşk, o bir pranga mı,
Anahtarı kör kuyularda saklı
Ya nasıl tarif etmeli,
Othello'nun Desdemona sevdasını
Öylesine aşk ki olmazı olduran
Oysa ben hala acemi yangınlardayım
Sense ürkek tavşan gibi, kaçmaya hazır
Ah... Çaresizim, nöbetteyim seni sevmelerde...

Balıkçının denize hasreti gibi
Seni sordum dalgalara,
Cevabı suskun rüzgârlardan geldi:
"Aganta Burina Burinata"
Anladım, daha zaman gerek bana
Kaf dağına ulaşmak cezam oldu
Artık söz bitti, umut avucumda tek ışık.
Ben hâlâ çaresiz, nöbetteyim seni sevmelerde...

Eşleşme

Duran Er / Şiir

İki gözüm seni paylaşamadı
Tutuşmak istediler düelloya
Baktı ki kötüye gidecek sonuç
Beynim duramadı girdi araya

Eşleştirdi
Sol gözün ile sağ gözümü
Sağ gözün ile sol gözümü

Eşleştirdi
Ellerinle ellerimi
Ayakların ile ayaklarımı

Çok uğraştı ama eşleştiremedi
Gariban yüreğimi taş yüreğinle

Ayrılık

Ümran Erol / Şiir

Sevmek ne güzel şey!
Sesini yanı başında duyarsan.
Gözlerinin gözlerinde takılı kalması,
Tutukluluktan korkmadan sevmek.
Ellerin kilitlenmesi parmaklarda.

El ele bırakmak yılları arkada,
Birlikte kar toplamak saçlardan.
Yüzlerdeki yaşam çizgilerine dokunmak,
Ayakta ölen ağaçların sayıklamasınca
Sabırla, güvenmeden...

Sevmek bu kadar güzelken,
Ayrılık ne?
Özlem çirasının isiyse ayrılık,
Ruhta da savaş olur,
Öldürür bizi, birbirimizin yüreğinde ölmeden...

Mavi Kelebekler ve Anlattıkları

A.Handan Armağan / Deneme

İçinde bulunduğumuz yüzyıl, ulaştığımız teknolojik seviye ve bilgiye ulaşma kolaylıklarımızla insanlığın gelişmiş bir dönemine tanıklık ettiğimizi düşündürüyor. Belki öyle, öte yandan kriterlerimizi, nelere yasladığımızla değişiyor algı.

İç içe geçmiş kültürü ve tarihine karşın paramparça olmuş eski Yugoslavya'yı oluşturan 7 ülkeyi; doğası, kültürü ve tarihiyle keşfettiğim bir yolculuk yaptım. Coğrafyalar değişse de, insanlık tarihindeki ıstırapları besleyen cehaletin yansımalarını görmek, "gelişmiş ne demek" sorusunu yeniden ve yeniden sormama neden oluyor.

Çok eski değil, 10 Temmuz 1995'de Birleşmiş Milletler'de görevli Hollandalı askerlerin, Bosna Hersek'teki aileleri güvenli bölgeye götürme vaadiyle toplayıp, "Sırp askerlerine teslim ederek" katline sebep olduğu insan sayısı bazı kaynaklara göre 100.000, bazılarına göre 312.000. 50 bin kadın ve kız çocuğuna tecavüz edildiği ve resmi kayıtlara göre kurşuna dizilen silahsız sivil erkek sayısının ise 8.372 olduğu söyleniyor! Toplu mezarlara gömülmeden önce tanınmaz hale getirilen 27.734 kişi ise "kayıp" olarak kayıtlarda... Sırplar, cesetlerin bulunması için farklı yerlere derin mezarlar kazarak, yüzleri tanınmaz hale getirerek, katliama ulaşılamaması için her yola başvurmuşlar. Bu ince hesabı bozarak toplu mezarlara ulaştıran ise mavi kelebekler. Sadece mineralden zengin bölgelerde rastlanan mavi kelebeklere, ansızın Srebrenica'da rastlanınca, topluca gömülmüş insanlar bulunuyor...

1996'lı yılları ve sonrasını hatırlayacak yaşta olanların hepsi, günün haberlerinde ekranlardan yansıyan görüntülerle duydu olanları. Binbir üzüntü veren olaydan herhangi biri gibi unutuldu hepsi. İnsan evladının cehaleti ile beslenen

açgözlülük, öfke ve güç tutkusunun; ıstırap yaratmasına öyle seyirciyiz ki, haberlerdeki üzücü olaylardan biri gibi dinleyip, reklamlardaki pırıltılı dünyaya geçip uyuşturuyoruz kendimizi. Bu uyuşturmaya, adına "Barış Gücü" denen, BM denen oluşumlara duyduğumuz "sorgusuz" güven eşlik ediyor... Sorgusuzca güvendiğimizde, sorumluluğumuz da kalmıyor. Nasıl olsa birileri ilgileniyor, benim işim değil demek kolaylaşıyor. Bu kurumlardaki sıradan insanlar da, aldıkları emirleri sorgusuzca uygularken, görevlerinin; emirlere itaat olduğunu düşünüyorlar. Böylece kötülüğü sıradanlaştırıp yaygınlaştırıyoruz. Üstelik kötülüğü sıradanlaştıranlardan biri olduğumuzun ayırımına bile varmadan! İnsan olmanın erdemlerinde hizalanmak yerine, daha fazla güç, başarı, kazanç, üstünlük arıyoruz elbirliğiyle. Böylece kendimizi güvende hissedebileceğimizi sanıyoruz. Ayrım yaparak ve sorgusuzca içine daldığımız her düşünce ve davranışla, unuttukça, kötülük sıradanlaşıyor. Kötülük sıradanlaştıkça, ayrım yapan zihnin öfkesi kaplıyor hepimizi. Karşımızdakinin de bir kalbi olduğunu, onu düşünen ve seven insanlar olduğunu unutmak kolaylaşıyor. Unuttukça ayrışıp, kendi hapishanelerimizde güvenlik arıyoruz. Böylesine ortaya saçılmış kötülüklerde de suçlu ilan ederek oturuyoruz bu

kez. Tanrı'nın elinde olan, başka hiç kimseye tanınmamış "insan hayatı üzerinde söz sahibi olma" hakkını kendinde bulmaya çalışan Raskolnikov'un (Suç ve Ceza, Dostoyevsky) dramını yaratıyoruz hep birlikte. Ölenlerin de öldürenlerin de birlikte var olduğu bu trajediyi ayrım yaparak izlediğimizde, "insan hayatı hakkında söz sahibi olma" fikrine yeniden tutsak düştüğümüzü görmeye ihtiyacımız var. Bu cehennemin taşlarını birlikte döküyoruz!

İnsan eliyle yaratılan ıstıraplar öyle çok ve çeşitli ki. İçinde yaşadığımız coğrafya da bunun sayısız örneğiyle dolu... Dünyadaki ıstıraplarla bir tür "umutsuzluk" iklimine düşmek çok kolay. Mustafa Kemal Atatürk'ün umutsuz durumlar yoktur, umutsuz insanlar vardır sözleri kalbimde. Her şey, cehaletin karanlığını görmek için sarsıcı bir uyandırma zili aynı zamanda. Her an ve her formda algılarımla biçimlenen hikâyelerle kendi dünyamda yarattığım ıstırapları fark etmenin ne kadar elzem olduğunu hatırlıyorum. Dünyada görmek istediğin değişimin kendisi ol diyen Gandhi'yi anarak.

Bir Garip Yolculuk

Turgut Denker / Anı

Taşkent güzel bir şehir. Yeşili bol, altyapısı Sovyet döneminden kalma ve düzgün. Metro, hafif raylı sistem, geniş yollar, caddeler ve henüz yeni sisteme alışmamış insanlar. Daha yeni bağımsız kalmışlar, ne yapacaklarını pek bilemiyorlar.

Kafaları karışık da olsa, eski zamanlardan kalma daimi pazarları halkı besleyecek temel ihtiyaç maddelerini sağlıyor. Tütsülenmiş etler, taze meyveler düzenli olarak pazara geliyor. Yer altı zenginliklerini ise daha yeni işletmeye alabiliyorlar.

Biraz karaborsa var ama kimseyi rahatsız etmiyor. Kaldığımız evin altındaki bakkala 100 USD veriyorsunuz, size iki tomar para veriyor. Reklamda olduğu gibi, harca harca bitmez. Sabah kahvaltılarının en büyük keyfi, sabah 05.00 civarında köylülerin getirdiği kaymak ve tereyağ. Sırf onları alabilmek için uykudan fedakârlık etmeye değer.

Bu güzel şehirdeki işlerimizi tamamlayıp Kazakistan Alma-Ata'ya gitme zamanımız gelmişti. Bakkaldan aldığımız destelerle çok paramız olduğu için, birinci sınıf uçak biletimizi alıp, havalimanına yola çıktık. Adına aldanmayın, birinci sınıf dediği, uçağın ilk ön sırasındaki koltuklar ve tek fark verdiği Votka için para almıyor.

Gecenin bir vakti hedefimize varıp otele yerleştik. Tam duşumu almış, yatmaya hazırlanıyordum, kapı çalındı. Resepsiyon görevlisi hanım, yanında üniformalı bir beyle kapıda dikilip, bana bir şeyler anlatmaya çalışıyor ama başarılı olamıyor. Mecburen yan odadaki mihmandarımı sohbete katılmaya davet ettim.

Üniformalı şahsın iddia ettiğine göre, ben Kazakistan'a vizesiz giriş yapmışım. İyi söylüyor da, Türk vatandaşlarına vize yok demem bir sonuca ulaştırmıyor tartışmayı. Türk vatandaşlarına vize yokmuş ama bu kural Türkiye'den direk gelinirse varmış. Hâlbuki ben Özbekistan üzerinden gelmişim.

Peki havalimanında girişimi yapan sayın görevlinin bundan haberi yok muydu da beni aldı içeri? Üniformalıyı mantıklı olmaya davet ediyorum ama o bir yere gelmek istemiyor. Sonuçta sabah ilk iş Merkez Karakola gitmem gerektiğini belirtip, döndü gitti. Neyse tutuklamaya falan kalkışmadı en azından diyecek yatıp uyuduk.

Sabah kahvaltı sonrası ilk iş ismi verilen memuru ziyaret etmek oldu. Beklediğimizin aksine çok güler yüzle karşılandım. Konuya girmeden kahve bile ikram etti. Beni biraz rahatlattı anlayacağınız. Sonra sorgu başladı. Niye gelmiştik, ne iş yapıyorduk ve ne zaman nasıl Bişkek'e gidecektik. O zamanlar Bişkek için uçuşlar çok seyrek ve pahalı olduğu için, karayolu ile gideceğimizi söyledik.

İşte o zaman bütün bu kargaşanın nedeni ortaya çıktı. İçlerinden biri, Kırgızistan sınırındaki kapıya tayin olmuştu ama çok pahalı olduğu için kendi imkânları ile gidemiyormuş. Onu götürebilecek devlet aracının hareketine de çok gün varmış. Kısacası, bu muhterem memuru da yanımıza almamız isteniyordu. Şunu baştan söylesenize. Bunca kargaşaya ne gerek var. Memuru da alır giderdik.

Ama çilemiz bitmemiş daha. Memur çekmecedan bir Makbuz defteri çıkartıp, maalesef sistemde adınız kayda geçti, geçici vize harcı almamız gerek, demez mi? 80 USD ceza ödeyecektmişim. Mihmandara baktım, resmi makbuza benziyor ama olmasa da sen bu cezayı öde, biz işimize bakalım, şeklinde bir yorum yaptı. Tüm şirinliğimiz ile ödedik cezayı. Gideceğimiz günü bir gün öncesinden bildir-memiz talimatı ile salıverildik.

Birkaç gün sonra işlerimizi tamamlayıp, bizi Bişkek'e götürecektir aracı alacağımız Pazar yerinde sabah erken buluşmak üzere memurumuzu da bilgilendirdik. Kış mevsimi ve yolun bir bölümü karla kaplı olduğu için, sağlam bir araca ihtiyacımız olacaktı. Eski Taksim meydanındaki dolmuş duraklarını andıran yerde, göreceli yeni model bir Mercedes bulup sahibi ile pazarlık yaptık. Ağgözlü değilmiş, pazarlık uzun sürmedi.

Pazarlık bittiği sırada öbür yolcumuz da bize uzaktan el sallıyordu. Çağırdık, yanımıza geldi ama bu sefer de araç sahibi tedirgin oldu. Yanımızda resmi giyimli bir asker/polis götürmek cazip gelmemişti. Kaçak bir iş yapmayacağımıza

göre, bizim için sorun yoktu ama araç sahibinin belli ki geçmiş travmaları vardı bu konuda.

Vakit kaybetmeden yola çıktık. Beni öne oturtular, yolcumuz ve mihmandar arkaya geçti. Yolun bazı bölümlerinde, yol koşullarına bağlı olarak ve ağırlık yapmak amacıyla beni de arka koltuğa alıyorlardı. Karın yoğun olduğu bölgelerde yol kenarında atlılar bekliyor, geçen araçları izliyorlardı.

Merak ettim, sordum. Meğer yolda kayan veya kara saplanan olursa, araçları çekmek için bekliyorlarmış. Tabii aldıkları para biraz tarife dışı olurmuş. Neyse biz böyle bir yardıma ihtiyaç duymadan sona ulaştık ve Gümrük binasında yolcumuzu indirip, Kırgız kapısına doğru ilerledik. Normalde kimseyi durdurmuyorlar. İki ülke arasındaki geçişler kayıtsız oluyormuş ama bizi bir görevli durdurdu.

Karşı Gümrük kapısında niye durduğumuz ve araçtan inenin kim olduğunu sorguladılar. Arkadaşlar, adam Kazak sınırı içinde indi, kaçak bir iş yok dememiz işe yaramıyordu. Tam o sırada, yaklaşık 50 metre ötedeki Kazak Gümrük binasından çıkan görevliler, bir şeyler söylediler, karşılıklı el sallastılar ve biz saliverildik. İlk fırsatta Yabancılar Şubesine kayıt yaptırmamızı tembih etmeyi unuttular elbette.

Kaydımızı yaptırdık. Sonuçta havalimanından geçiş yapacağım ve oradaki görevliler daha ciddi olacaktır. Nitekim oldu da. Neyse kayıt belgelerim düzgündü, kolayca çıkış yapabildim. Az kalsın uçağı kaçıracaktım. THY görevlisi sayesinde, koca uçağın arka sıralarında, sol tarafta pencere kenarında iki kişilik yere kaydedildim. Zaten benden sonra bekleyen olmadığı için, yanımda boş olacaktı.

Kalkışı takiben uçak yolcusunun neredeyse tamamı servisi beklemeden uykuya daldığından, kabin ekibinin tüm ilgisi bana kalmış oldu. Taleplerimi fazlasıyla masama taşıdılar, hatta bir müddet sonra sıkılıp beni de arkadaki geniş servis bölgesine davet ettiler. Böylece 5,5 saatlik yolculuk bol sohbet ve ikram ile sona erdi.

Sonrasında İstanbul ve oradan İzmir ve evim güzel evim.

Vazgeçtim

Semra Bakan / Şiir

Dalıp gitti çok uzaklara gözlerim
Hayalin önüme gelir diye,
Kaç kez uzandı telefona ellerim
Sesine
Sevdayı oyun ettiğın geldi aklıma
Vazgeçtim

Başımı alıp ellerimin arasına
Gözlerim iplik iplik
O deniz kıyısında eski bir bankta,
Güneş'e, Ay'a, bulutlara baktım
Özledim
Ağaçlara sen diye sarılırdım
Umarsızlığın geçti aklımdan
Vazgeçtim

Öyle çok cümle kurdum ki
Tutmadığın onlarca söze
Kelimelerimi ilikledim göğsümde
Bir bir çözdün
Masum bir iki cümle edip gidecektim
Güzele dair şeyleri harcadığın geldi
Aklıma
İsmine gelmekten vazgeçtim

Su Kalayım

Gonca Dolu / Şiir

Yüzünü rüzgârdan üşüyen bulutlara kattım
Kırık dökük zaman merdivenlerinde
Aynı yöne yürümek gelmiyor içimden

Bendeki takvimin
Eskiyen günlerinde şimdisin

Yaşamın gümüş rengi türküsünü tuttum
Bir ucundan
Çıplak göğüslü dağların çiçekleri
Açmıyor her dem
Yorgun gerçekleri var nefesimde

Hızla dans eden zaman
Ateş ve yaşamdı sesimin sesinde

Fısıltılarla uç
Başına yasladığım göğsüne
Su kalayım
Çocukluktaki ömrümün yüzüne

Ya Var Ya Yok

İbrahim Akel / Şiir

Ya yol var
Ya yolculuk
Ya da ayak izleri

Dolup taşan saatler
Gün sonları
Veya
Batan kızıl güneşleri

Kör kütük karanlık
Katıksız yalnızlık var

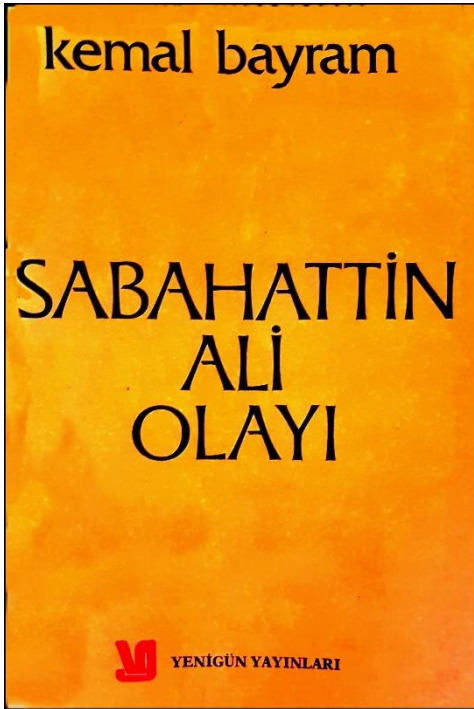
Kırıp geçirip hayat zamanı
Yoluna koyuyor vedaları
Ya var
Ya yok

Bi var bi yok

Bir Kitabın Açtığı Pencereden Sabahattin Ali

Hatice Eroğlu Akdoğan / Deneme

Sabahattin Ali, şiir, roman ve öyküleriyle ilgi çekici çok sevilen bir yazardır. Onun duygulu ve etkili kaleminden çıkıp hâlâ çok okunan kitaplarıyla birlikte, neden ve nasıl öldürüldüğüne dair şüpheler de ortadan kalkmış değildir. '80'li, '90'lı yıllarda yoğunlaşan gözaltında kaybedilmiş kişilerle birlikte Sabahattin Ali de İnsan Hakları Derneği'nin siyasi kayıplar listesinde yer almaktadır. Yani ortadan kaybolması veya ölümüne dair şüpheli yanlar sürerken, bildiğimiz şey onun 1948 Mart sonuna doğru İstanbul'dan ayrıldığı ve bir daha kendisinden haber alınmadığıdır.

Sabahattin Ali'nin öldürülmüş olduğuna dair ilk işaretler de kaybo-

luşundan yaklaşık bir buçuk ay sonrasına rastlar. Davet edilmesi üzerine savcılığa giden Aziz Nesin, Marko Paşa'yı birlikte çıkardığı arkadaşının altın çerçeveli kırık gözlüğünü ve bir de küçük not defterinde yeşil mürekkeple yazılmış el yazısını tanır. Kırklareli Sazara köyüne yakın ormanlık alanda bir çobanın gördüğünü iddia ettiği ceset kalıntıları da esrarengiz bir biçimde görüldüğü yerde bulunamamıştır. Kısaca Sabahattin Ali gibi önceden hapis ve sürgün cezası yaşamış, soruşturmayla uğramış toplumcu gerçekçi güçlü bir kalemin siyasi erk ya da bu mekanizma içindeki gizli güçler tarafından planlı bir şekilde ortadan kaldırıldığı ama bunun tam olarak nerede, kim tarafından nasıl yapıldığı aydınlığa kavuşturulamamıştır.

Sabahattin Ali'nin yaşamı ve yapıtları ile ilgili çok yazı kaleme alınmış, belgesel filmler yapılmıştır. Bunların okunması ve ya izlenmesinden geriye Sabahattin Ali gibi genç ve cesur kalemin henüz 41 yaşındayken halkın arasından çekilip alınmasının burukluğu kalmıştır. Yazarımızla ilgili değişik ve ilginç bir kitaba çok tesadüf eseri ulaşmış olmam, S.Ali konusunda bilinmeyen çok şeyi öğrenmeme de neden oldu diyebilirim. Edebiyatsever bir arkadaş grubuyla bir kır bahçesinde S.Ali öyküleriyle ilgili sohbet ederken orada sohbetimizin konusu ilgisini çeken olgun yaşta bir beyefendi yanımıza yaklaştı. Kendisini tanıttı ve bize S.Ali ile ilgili olarak hazırlanmış çok kapsamlı olduğunu söylediği bir kitaptan bahsetti. Yayıp yetmişli yıllarda yayınlanmış ve piyasada da baskısı olmayan bir kitaptı. Şahsen çok meraklandım ve kitabı kütüphanelerden araştırmak için not aldım. Çok değil, bundan yaklaşık bir ay sonra kitaba Azime-Hasan Hüseyin Kokmazgil'in Ağlasun'daki özel kütüphanesinde raflara öylesine göz atarken rastladım. Sevinçime diyecek yoktu. Sırtından çekip elime aldığımda ilk künye bilgisi notunu aldığı kitabı ele veriyordu: "Kemal Bayram, Sabahattin Ali Olayı, Yenigün Yayınları" Arka kapak notu içinde ise yazarın asıl adının bir dönem Çukurova Gazeteciler Cemiyeti Başkanlığı da yapmış olan Kemal Bayram Çukurkavaklı olduğu bilgisi yer alıyordu.

Gazetecilik anlayışıyla hazırlanan çoğu kitapların, olay sürecini bağlantılarıyla birlikte kamuoyunu aydınlatma işlevi vardır. S. Ali hakkındaki kitap da bunun bir göstergesi. Kemal Bayram kitabın önsöz kısmında "S.Ali'nin yaşamına girmiş olanlarla konuşurken, başlangıçta iki amacım vardı. Yazınımızda yeri olan, gerçekten değerli bir sanatçının bilinmeyen yönlerinin belirginleşmesi. Bu sanatçının kimin tarafından niçin ve nasıl öldürüldüğünün kesin olarak saptanması. Konuşmalar sürdükçe o döneme daha çok ışık tutma gereği de ortaya çıktı. Sorularda bu yöne ağırlık vermeye başladım" diyor ki, gerçekten de S.Ali'nin bilmediğimiz yönlerini yakınları, iş arkadaşları, yazar ve siyasetçi dostlarının anlatımları aracılığıyla öğreniyoruz. Kemal Bayram'ın bu çalışmaya çok emek harcadığı da ayrıca kendini belli ediyor. Genellikle sorulu yanıtı metin akışında anlatıcı, yazarın çizdiği sınırların ötesinde doğaçlama olarak bizim için yeni bilinmeyenlerin kapısını da aralıyor.

Kitabın baskısı Eylül 1978 tarihli. İki yıl süren görüşmeler öncelikle teybe kaydedilmiş. Yayına hazırlama aşamasını da hesaba katarsak çalışmanın başladığı yıla 1975 dersek yanlış olmaz. Ortada hem iyi bir gazetecilik, hem de editörlük işçiliği var. Kitap hem bir dönemi hem de bilgisine başvuru alan aydın ve sanatçıların kendisini de anlatmış oluyor. Kimi yerde sorular S.Ali'nin ne zaman, kiminle, nerede olduğuna ilişkin olmaktan öte onun hem bir insan hem bir edebiyatçı olarak kişilik özelliklerini ayrıntılıca anlamamıza yardımcı olacak türden. Kemal Bayram, ilk görüşmeyi Rifaz Ilgaz, son görüşmeyi M.Ali Aybar'la yapmış. İkisi arasında görüşüne başvurulmuş 33 kişi daha var. Bunlardan bazıları çok tanıdık isimler: Hasan İzzettin Dinamo, Filiz Ali, Ruhi Su, Mim Uykusuz, Vedat Günyol, Asiye Eliçin Veli Demiröz, Müzehher Vâ -Nû, Çoban Yurtçu, Samet Ağaoğlu, Kemal Sülker, Oğuz Akkan, Aziz Nesin, Kerim Korcan, Zekeriya Sertel, Niyazi Ağırnaslı, Bekir Semerci, Rasih Nuri İleri vs. vs. En ilginç de Sabahattin Ali'yi kendisinin öldürdüğünü söyleyen Ali Ertekin ve olaydan çok sonra bulunan ceset kalıntılarını otopsi yapan Doktor Cevdet Tan'la yapılan röportaj.

Arşiv raflarında bulunan 471 sayfalık bu kitabı S.Ali ile ilgili araştırmalara kaynaklık edecek önemli bir çalışma olarak değerlendirebiliriz. Zaten yazar kendisi de "Sabahattin Ali Türk edebiyatına, Türk mizahına, Türk siyasal yaşamına fırtına gibi girmiş bir olaydır. Öldürülmesi, halkımız ve aydınlarımız için, bugüne dek içinden çıkılamamış, başlı başına bir olaydır. Ben bu olayı incelemek isteyenlere olanaklar elverdiği ölçüde kaynak hazırladım. İnanıyorum ki bu kaynaktan hem bizim kuşak hem de daha sonraki kuşaklar yararlanacaktır." demektedir. Evet, olayı soruşturma amaçlı başlayan çalışma Sabahattin Ali özelinde önemli bilgiler ve insan ilişkilerinin yer aldığı bir dönem kitabına da dönüşmüş halde. Araştırmacılar bunu böyle de bilmeli.

Küf Kokulu Bakışlar...

Fatma Elvin Öztürk / Şiir

küflü sandıkların
mintan üstü örtülerinde
sevda masallarının
kırlangıç geçişlerinde
yıkılası haykırışlar
dumanlı kurşunlar dökülür
ince tel tel dokumalarda
genç kızların sicim sicim terleri
emekleri dokuları sızar
ciğerleri atar / kalplerine yuva olur yalnızlıklar
kırmızı cepkenlerde sarı nakışlar
yüreklerinde sırça köşkler
köşkerinin balkon demirlerinde
tutunamayıp aşağı düşen
erkekten çocuk / çocuktan erkek erler
küflü sandıklarda
töre, yalnızlık, korku kokar bazen
gelinler al al masum körpe bebe
bitmeyen sevdalarda
çaresiz bakışlarda
yoldan geçen aldırılmaz kediye bile
aşkla bakan biçare bakışlar
küf kokulu bakışlar ...

Kanıksanmış

Doğu Topbaş / Şiir

Kanıksanmış bir yalnızlık yanı başımda
Arkamda soğukluğunu duyuyorum bakışlarının
En son gün kadar karanlık duygularım
Elimi tutuyor sanki geçmiş
Ters yöne atılan adımlarla yürüyorum
Güneş batıdan doğacakmış gibi
Odamın duvarlarında çatlaklar
Boyadığım umutlar yere düşmüş belli ki
Ne zamandır bilemedim ne hale geldiğimi
Umursamaz ellerimde
Bir mavisi kalmış denizin
Belki biraz da gözlerinin
O da akar gider yakında
Dedim ya
Kanıksanmış bir yalnızlık yanı başımda
Sen bir başkasında...

Pinokyo Hastalığı

Taylan Doğan / Öykü

Samet Tuna merak içindeydi.

Burnunu muayene eden doktor arkadaşı, "Allah, Allah" diyerek hayretini gizleyemiyordu. "Şimdiye kadar hiç böyle bir vakayla karşılaşmadım dostum. İddia ediyorum ki sadece ben değil, bu hastanede çalışan bütün doktorlar böyle bir olayı ne görmüş ne de duymuşlardır. Ama yine de merak etme sen, bir çözüm buluruz nasılsa. Sen hele şu ekonominin durumunu anlat bize, nasıl gidiyor ekonomi? Şu Papua Yeni Gine ile bizim durumumuz mesela?"

Eskiden de böyleydi Murat diye düşündü. En olmadık yerde olmadık sorular sorardı.

"Yahu Murat, ne ekonomisi? Şimdi benim derdim ekonomi mi sence? Ben burnumun bu hali ne diyorum sense nasıl gidiyor ekonomi diyorsun."

Canım sıkılmadı derse yalan olurdu. Açıkçası Murat'ın işi hafife alması canını sıkıyordu. Murat, eskinin lise arkadaşı, şimdinin kulak burun doktoru hiç oralı gibi görünmüyor, sanki burnumda bir sorun yokmuş gibi sorular soruyordu. Takmıştı Papua Yeni Gine ile Türkiye'nin durumuna. Nereden okuduysa artık?

"Düşünüyorum da azizim, nüfusu yaklaşık 2,5 milyon, ekonomisi tarıma dayalı, gayri safi milli hasılası 5-6 milyar dolar olan Papua Yeni Gine'nin, yabancı sermaye girişinde bizim önümüzde olması şaşırtıcı gelmiyor mu sana da? Neden

yabancı sermaye Ekvator çizgisinin hemen altındaki uzak okyanus ülkesine giderken Türkiye'ye uğramakta güçlük çeker ben anlayamıyorum. Bizle bu küçük ülke karşılaştırılabilir mi canım? Nedir bu işin sırrı sence Samet?"

Konuyu geçiştirmek istercesine, "İstikrar doktor istikrar" dedi aceleyle.

"İstikrar diyorsun öyle mi? İstikrar. Hım. Haklı olabilirsin tabi. Bu işlerin uzmanı sensin. Bize de laf düşmez zaten."

"Murat, Murat, bak kızdırıyorsun beni. Sen bırak Papua Yeni Gine'yi de benim burnuma gel. Nedir burnumun bu hali?"

"Muayene ediyoruz ya işte. Dün akşamüstü oldu dedin değil mi? Sen neler yaptın anlatsana bana, belki bu durumun nedeni dünkü olaylarda gizlidir."

x

Samet Tuna, dün sabah erken saatlerde sekreterinin telefonuyla uyanmıştı. Sekreteri Turhan Beyden bir mail geldiğini ve önemli olabileceğini düşündüğünden haber verme gereğini duyduğunu söylemişti.

Merak etmişti haliyle. Sekreteri, "Turhan Bey şöyle yazmış Samet Bey" diyerek okumaya başlamıştı.

"K. Şirketinin CEO'su Mr Jefferson fabrikaya geliyor. Anladığım kadarıyla şirket hakkında daha ayrıntılı bilgi almak istiyor. Sen bu konuda bir toplantı organize edersin. Ne yapıp et de şu kredi işini bitir Samet."

Mesajı almıştı. Çaresiz kredi işini bitirecekti, ama nasıl bitirecekti bilmiyordu.

Sekreterine, "Peki Nalan," demişti, "bir saat içinde fabrikada olup Turhan Bey ile bu konuyu yüz yüze görüşürüm."

Telefonu kapatmıştı.

Turhan Bey çalıştığı Holding'in en büyük hissedarı ve aynı zamanda Yönetim Kurulu Başkanıydı. Bahsettiği konu da aslında yeni değil, iki hafta önceki durumun bir sonucuydu. Üretim şirketlerinden biri, K. Şirketten hammadde almak istiyordu ancak içinde buldukları finansal sıkıntılar nedeniyle hammaddeyi peşin alamıyorlardı ve bu yüzden de üretici firmadan vadeli satış yapmasını talep etmişlerdi. K. Şirketi kredili satışa yanaşıyordu ancak grubun finansal durumunu da yakından görmek istiyordu.

Yapılacak bir şey yoktu.

Yirmi dakika içinde Turhan Beyin ofisine gitmişti.

Turhan Beyin odası kalabalıktı. Samet'i görünce odadakilerden izin isteyip dışarı çıkmıştı.

Gülümsüyordu.

"Maillimden haberin olmuş anladığım kadarıyla."

"Biraz önce Nalân Hanım arayıp haber verdi."

"Eeee ne diyorsun bu işe, ikna edebilecek misin Mr Jefferson'u?"

"Turhan Bey ne diyebilirim ki? Daha önce de söylemiştim size, finansal yapının bozulmasını açıklayabilmemiz zor. Gerçekleri söylesek çok kolay da, biz gerçeklerin kıyısından geçip olması gerekenleri söylüyoruz. Nasıl olacak bilmiyorum?"

"Direnc ve umudu unutuyorsun Samet."

"Direnc ve umut, öyle diyorsunuz yani."

"Aynen öyle. Sen akıllı adamsın, ikna edecek bir yol bulursun nasılsa."

"Ne söylememi istersiniz?"

“Uzman sensiz.”

“Haklısınız” deyip Turhan Beyin odasından çıkmıştı.

İki saat sonra Mr Jefferson ile toplantıydı.

Korktuğu başına gelmemişti. Mr Jefferson anlattıklarından ikna olmuş, ne sorduysa cevabını almıştı. Ama gerçekleri de cevapların altına saklamıştı.

Mr Jefferson “Krediniz tamam Samet Bey” dediğinde gerilmiş yaydan fırlayan ok gibi rahatlamıştı. Ama yüzünde bir ağırlık hissettiğini de söylemeden geçemezdi. Sanki burnunun etrafındaki kaslar gerilmiş de burnu biraz büyümüş, uzamış gibi gelmişti. Bir ara elini yüzüne götürse de önemsememişti.

Toplantıda her şey hallolmuş görünüyordu. Neşeyle, “Şimdi ne yapmak istersiniz Mr Jefferson?” diye sormuştu.

“Sizin için sorun olmayacaksa Pamukkale’yi gezdirirseniz sevinirim.”

x

Pamukkale ile ilgili bildiği her şeyi Mr Jefferson’a aktarmıştı. Mr Jefferson antik kente hayran kaldığını söyleyip sayısız fotoğraf çekmişti. Akşama doğru antik kenti geride bırakıp travertenlere gelmişlerdi. Mr Jefferson yine fotoğraf çekmişti.

Akşama doğru bir kafeye oturup sohbettediler.

Samet’in içi rahatı.

Huzurluydu.

Taaa ki Mr Jefferson ilk sorusunu soruncaya kadar...

“Mr Tuna, bu kadar güzel memleketiniz var, ama anlamakta zorlanıyorum ben. Söyler misiniz neden çok turist yok buralarda? Mesela İtalya’ya gittiğinizde milyonlarca turist görürsünüz. Sadece Aşk Çeşmesi’ne turistlerin attığı paraların bir yıllık tutarı ne kadar biliyor musunuz? Tahmin bile edemezsiniz. Oysa bakıyorum buralarda hiç turist yok. Görsem de bir elin parmakları kadar.”

O an gururunun incindiğini hissetmişti. Belki bu nedenle, “Yooo” demişti, “siz bugüne bakmayın. Bugün turizme kapalı burası. Gerçekte çok turistimiz olur bizim. Senenin her ayında turist kaynar buraları.”

İkinci büyük yalanını söylemişti.

O an daha ağır hissetmişti yüzünde bir şeylerin olduğunu. Biraz öncekinden daha koyu bir gerginlik vardı burnunda. Önemsememeğe çalıştı önce. Bütün konsantrasyonunu Mr Jefferson’a vermişti. İnanıp inanmadığını anlamak için dikkatle yüzüne bakıyordu.

Mr Jefferson inanmış gibi görünüyordu.

“Yaaa, öyle mi demek ben yanılmışım. Oysa yurt dışında sizinle ilgili epey güvensizlik hâkim.”

İlk sarsıntıyı atlatmıştı ama arkasından ikincisi gelmişti. Şimdi bu sorunun yeri mi diye düşünüyordu. Ne demeliydi acaba?

En iyisi yalanlarına devam etmesiydi.

“Yooo” dedi, “burada her şey çok güvenlidir Mr Jefferson. Hepimizin hukuka olan saygısı sonsuzdur. Kimse hukukun üstünde değildir.”

“Öyle diyorsun yani.”

“Evet aynen öyle diyorum. Daha geçen gün hukuk düzeyi konusunda yapılan araştırmada dünyada ilk sıralarda yer aldık biz.”

“Doğru mu diyorsunuz Mr Tuna, benim aklımda yanlış kalmış demek. Belki de ben eğitim durumunuzla karıştırdım. Bir araştırmaya göre ilk 50 ülkenin içine girememişsiniz galiba.”

Ahh, gözü kör olmasın yalanın.

Artık hesapsız atmaya başlamıştı.

“Yoo” demişti. Demişti ama burnunun üzerinde de yeni bir ağırlık hissetmişti. Daha ağır, daha güçlü bir ağırlık. Başı öne doğru düşecek sanmıştı bir an. Şimdiye kadar hiç böyle olmamıştı. Bir ara kendi kendine tansiyonum mu düştü acaba diye düşünüp bir yere oturmak istemişti. Daha önce tansiyonu düştüğünde de buna benzer bir şey olmuştu. Tansiyonunun düşük olması yüksek olmasına göre daha iyiydi, ama Mr Jefferson’un soruları tansiyonunu daha da yükseltecek gibi görünüyordu.

Daha fazla soru sormasını istememişti.

Zaten Mr Jefferson da soru sormaktan vazgeçmişti.

“Hasta mısın Mr Tuna?” derken burnunu işaret ediyordu.

Anlamamıştı.

“Burnun” diyordu, “burnun...”

Gerisini duymamıştı.

x

“Mr Jefferson’dan ayrılır ayrılmaz yanına geldim Murat” dedi, “belli ki bana bir şeyler olmuş. Burnum uzamış.”

“Valla Samet, yarım saattir bununu muayene ediyorum. Senin bu durumunu tıbbi olarak izah etmek mümkün değil bence. Bir fikrim var tabi. Sen “Pinokyo Hastalığına” yakalanmışsın kardeşim. Anlattıklarına göre de bu kadar yalandan sonra bu hastalığa yakalanman normal.”

Eli Boş Ölmek!

Hızır İrfan Önder

“solgun bir gül oluyor dokununca”(*)
içime çöküyor zifiri karanlık
kimsecikler görmüyor yalnızlığımı!..

kervan gibi gelip geçiyor mutluluk
uğradığı yok semtime
sanki mahrumiyet bölgesi kalbim!..

hayatım ürkek bir ceylan gibidir
telaşlı ve sancılı geçiyor ömrüm
zamana yeniliyor gençliğim!..

geç de olsa anladım artık:
ne yaşamak kolaydır yaşlılıkta
ne de eli boş ölmek!..

(*) *Behçet Necatigil*

Dedim Ve Yok Oldum

Hasan Çelikkol / Şiir

Sana özgürlüğümü teslim edeceğim dedim
Diz çöküp önünde
Çizgiye en yakın, eskimeye yüz tutmuş
Aynanın içinde

Güneş yürüdü yüzüme ince sızısıyla o an
Yakınlarda bir saatin yelkovanı
Gölgesini taşıdı yitip giden
Çıkıp giderken sen
Güldün atlas'ın kızı, güldün oysa elveda demeliydin
Biriktirdiğim tüm erdemler
Kayboldu suyun harelerinde
Yorgunluk çöktü
Bulutlar indi inecek sandım
Kararan bir gök vardı yanımda
Ruh gibi
En üzgün
En az mutlu
Hiç olmadığım kadar utandım

Sana özgürlüğümü teslim edeceğim dedim ya
Dedim ve yok oldum o an
Bakışının sağır karanlığında

Körlük'ten

Ömer Çelikkol / Şiir

Çok kör bir gün bugün, görüyor musun?
Yanında büyüttüğün öykülere gizlenmiş bir aşkın,
Yine ortaya hiç çıkmadığı ve diğer günlerden farkı olmayan,
Adını üstüne verdiği bir gün,
Kör bir gün.
Biliyor musun?
Bazen masmavidir,
Sadece bir mektuba konu olsun diye yazdığı kör bir kalemin,
Nedendir bilinmez yine bir aşka bağladığı kelimelerin öncesinde yer alan gök-
yüzü,
Ve ıslaktır,
Yine bir aşkı özlemle beklediğimiz,
Tabi ki sensiz,
Yoksa ne mavidir gökyüzü, ne de deniz.
Çok kör bir gün bugün, görüyor musun?
Kör fısıltılar içinde kulaktan kulağa söylenmiş bir aşkın,
Yine ortaya hiç çıkmadığı ve diğer günlerden farkı olmayan,
Gözlerinin üstüne yazdığım bir gün,
Kör bir gün,
Senden hallice, benden bir kulaç ötede.
Çok kör bir gece bu gece,
Ne seni görüyor kalemim, ne elimden düşüyor suretin,
Aklım dizimin dibinde kaçmaya hazır,
Görmeden kendisini gözleyen bir akşamın batmayan güneşini,
Fark etmeden henüz,
Kör bir günde özleyen kolların çaresiz gidişini.
Çok kör bir gün bugün, görüyorum,
Ve duymuyorum bana gelişinin ayak seslerini...

Ah Bir Kavuşsa

Adil Başoğul / Şiir

Ah karlar bir erise
Bademler çağlaya dursa
Papatyalar açsa
Şeftaliler tomurcuklansa
Yârin yanakları pembe pembe açsa

Memleketimde köy düğünü olsa
Köy kızları maniler söylense
O köyümün güzelleri oynasa gülse

Kaygısız kadırgalar varsa sütlimana
Kurtarıcısına sokulan Kehkeşan kıyısına
Dilsiz dertleşse
İncili istiridyeler mi
Yoksa gül sineler mi
Hangisi daha derinde

Çocukluk oyunları oynansa
Zaman geçerken kaygısızca
Köyün kızına kanı kaynasa
Her yanı buram buram kokusu sararsa
Hani çocuksu duygular aksa
Ama doyamasan eşine utancından
O koku çıkar mı hiç burnundan
O muhteşem tat çıkar mı hiç aklından
Şimdi bunca uzun ayrılık yaşasan
Doyurabilir misin
O günkü açlığını
Belki de bu kadar düşkün oluşun
O günkü açlığından

Alişya sarı genç oğlan
Şûra beyaz tenli sarışın kız
Ayrılık size yakışmaz
Ama kalır beklersin yalnız
Turnalar gibi eşsiz
Ve yoldaşsız

Kadınlar tanırım ürkek elemli
Kadınlar ki entarisi çiçekli

Kocalar tanırım asker potinli
Kocalar ki savaş esiri

Kadınlar tanırım divanda han
Kadınlar ki Meryem Atmaca sultan

Ah bir karlar erise
Ah bir bahar çağla olsa
Ah bir turnalar kavuşsa...

Dolunay Sabahında

Hüseyin Çomak / *Haiku Tadında Şiirler*

yalnızlığım
aynada
taranmış saçlar

x
bak ışıldıyor
dolunay sabahında
bekleyişlerim

x
sevgilim yok
umurunda bile değil
açmış yine sardunyam

x
bir çocuğun rüyasına
saklanmış olmalı yine
adamlığı

x
posta güvercinleri
işsiz kalmadan önceydi
son yazdıklarım

x
annemden izin alıp
hemencecik gidip geleceğim
çocukluğuma

Gidesim Yok Buralardan

Deniz Gürsoy /Şiir

Hayallerimiz bulanık, düşler silinmiş
Hayli bıkkın halimiz, ümitler tükenmiş
Doyumsuzluk sinmiş, yük olmuş üstümüze
Sanki taş taşımışız gibi yorgun bünye
Hüzün dev gibi kara bulut tepemizde
Allah aşkına, bizde huzur ne arasın?

Gençliğim vardı gittikçe geride kalan
Tükendi merakımız, kayboldu heyecan
Belli ki biz hâlâ bıraktığın yerdeyiz
Kim bu çıkmaz sokağı yol gösteren ahmak?
Gidesim yok buralardan bir yere ama
Bulsam bir düşünülmesi, hiç bakmam arkama.

(*) Mine Kırıkkanat'ın 3 Temmuz 2022 tarihli "Son Prova" yazısından esinlenilmiştir.

Gökyüzü

Sevgi Erol Öçal / Şiir

Gökyüzü oradadır gökyüzü mavide sonsuzlukta
Bulutlar geçicidir gelir giderler
Oysa gökyüzü öylemi ya
Hep mavidir hep mavide
Gargışlar işlemez maviye
Anaların yazmasında mavi boncuktan oya O
Uçurtmaların hürriyeti O
Gülüşü soluk çocukların düşleri O
Gökyüzü benimdir
Gökyüzü senin
Gökyüzü bizim
Zincir vurulmaz martıya
Ve de maviye
Gökyüzü özgürlüktür
Gökyüzü yarın
Vatanıdır O Güneşin Ayın Yıldızların
Çaredir dualarda fukaralığa biçareliğe
Yağmurun Karın Rüzgârın
Cümle kurdun kuşun yaşam kaynağı O
Hayallerin umutların çiçeği O
Tomurcuğu hep bahar
Kırların rengi O
Gökyüzü oradadır
Sonsuzca
Mavice...

Sensiz Sen

Seydan Topbaş / Şiir

İkili yaşıyorum hayatı
Sabah kendim uyanıyorum
Sonra sen düşünce aklıma
Uyanır uyanmaz
Daha gözlerimi açmadan
Sen düşünce aklıma
Yataktan seninle beraber kalkıyorum
İki fincan kahve yapıyorum
İkincisini senin için

Gün ilerledikçe
Güne bakıyorum
Günün getirdiklerine
Mavi bana göre mavi
Ama sana göre acaba
Mavi miydi diyorum
Hep ben benimle ben
Ve hep sensiz
Ama hep sen
Böyle geçiyor gün

Akşam iki tabak, iki kadeh koyuyorum sofraya
Senin de sevdiğin bir filmi
Beraber izliyoruz sensiz
Bir elim diğer elimde

Ama iş geceye varınca
Geceye varınca sevgilim
Gece uykusuz
Ne yapsam boşuna
Gece uykusuz
İşte o zaman
Sadece ben
Sadece ben
Ve ben sensiz
Üstüme çöküyor
Yalnızlığım sensiz
İşte o zaman
Tek başıma
Sadece ben
Sana göstermeden ağlıyorum
Sensiz ağladığımı
Ve ben sensiz
Sen yanı başımda
Yanı başımda sensiz

Mührü Kırılmış Yeryüzü

Heybet Akdoğan / Şiir

çok eski yaralardan büyüttüm karanfilleri
göğsümün içinde
ülkesiz ve sınırsız
acım ertelenmiş ölüm kutsiyesi

dilimde gök çığlıkları
mekânlar
şehirler
bu çılgın kandırmaca
silik ve görkemsiz dünya
bin yarayla sesleniyorum sana
muştular akıtan rüya

penceremden seyrediyorum
dünyanın şiddetini
kuşların çatılara konmadığı
prangalar eskiten çağdayım
alнімda iz düşümü
mührü kırılmış yeryüzü

tarih sırrından arınırken aklımda
gözlerim doludizgin özgürlüğün kanat çırpışları
argos'lu kahramanlar tutuyor bileklerimden
medusa'nın kesilen kafası
isyanlı renkler düşürüyor gölgeme
ve zaman doğurmak isterken bir süvari
ruhumu bürüyen eylemler
mecazsız kavgamın hakikati

Nenemin Ceviz Çuvalı

Ramazan Kuzgun / Anı - Öykü

Köylük yerlerde eskiden kış gelince geceleri ceviz, guru payam, iğde, ince mısır (cin darı) patlatması, gavu(ı)t, nohut gavırması, kak, pestil, guru üzüm, erik gurusu, varsa gün aşığı, kendir tahumu kavırması, buğday gavurması, kül gömmesi patetes, bazardan alındıysa kesdene kebab, gabak çekirdeği, vb. hazırda ne varsa. Ya da kesede kösede büyüklerimizin sakladığı ne varsa, misafir olsun olmasın çıkartılır çocuklar, neneler, dedeler, hala dayı ve deyzeler, gagalar, abalar sohbetler eşliğinde yenir, sohbetler yapılır, sonra da yatılırdı. Ha unutmuşum birde, kışlık askıda-samanda saklanan kavun, ayva, elma, yaş üzüm. Dağlardan toplanan geşik elmaları, bazen alıç, bazardan alınırdı fındık, fıstık, leblebi şekeri, gaba şeker, halka şeker, sert (akide) şekeri, muşmula da olursa dadından yenmez. Ben Çal'da tecaret mektebinde muallimcilik yaptım biraz, onlar yarı kışlara kadar yaş üzümün bazı cinslerinden saklardı. Hiç soğuk hava deposu falan kullanmadan.

İşte böyle, köylü kendi sakladığı, satın aldığı yiyeceklerden, her aile kendine göre elinde avucunda ne varsa, uzun kış gecelerinde, ocak, (şimdi Şömine di-yola) teneke soba önünde, yanında, gaz lambası ışığında, uzun kış geceleri, masallar, gülüşmeler, çeşitli anlatılar eşliğinde, biz çocukların yaramazlıkları ya-tıştırılı yatıştırılı yenilir içilir ve herkes evlerine odalarına dağılırdı. Mahalle arası başkalarına misafiriğe gidilirken bazen çıra ışığında, bazen de gemici fenerleri kullanılarak zifiri karanlıkta gurup halinde gidilir gelinirdi, misafirliklere. İşte o çerezler, yiyecekler kışlar uzun sürdüğünden bazen bitiverir. Biz çocuklar az büyüklerimizin ağabeylerimizin, aba ve gagalar desteğiyle sakladıkları çerezleri bulmaya çalışırdık. Eskiler tutumludur bilirsiniz. Bir yiyeceği birkaç parçaya bölüp zaman zaman çıkartır uzun kış gecelerine yaymaya çalışır, bazen de bayramda seyranda misafirlerine ikram etmek için çerezlerden saklardı. Bazen de baklavalık bademler cevizler saklanır korumaya alınırdı. Bu konuda Ayşe nenem çok mahirdir. Tavan aralarına, odun anlıklarına, buğday ambarlarına, samanlık vb. yani umulmadık yerlere ceviz çuvalarını saklardı. Çünkü ileride mutlaka lazım olacak. Biz çocuklar da onları bulmayı bir görev edinirdik kendimize. Bir dayım vardı, yağcı oğlu Süleyman Özad diye, Üsen dayım, Memet dayım bu

konuda bazen bize yardımcı olurlardı. Özellikle Süleyman dayım, annemin küçüğü çok maharetli, akıllı ve becerikli bir insandı. Bir gün akşam biz ceviz çuvalını fellik fellik ararken susun, otunun bakem şuraya dedi. Bizde onun sözünü dinlerdik çünkü biz çocuklarla çocuk, büyüklerle büyük olur. En güzel şakaları, esprileri oyunları o çıkartırdı. Bunlardan birisi, karagöz-hacıvat yapar, arkasından çocuklara oynatırdı, Odun, tahta ahşap ve bezlerden biz çocuklara oyuncaklar yapar, o oyuncakları kendi içinde konuşturur, öküz eşeğe ben tarlaları sürmesem sen açlıktan ölürsün kışın saman bulamazsın, eşek de ben ot yonca taşimasam sen de aç kalırsın veya yorgan yastık ve bezlerden, bazı küçük çocukları ayı, köpek yapar, diğer odada oturanları korkuturduk. Bir keresinde çok yalın olan keserin kahvesine (sonradan babam satın aldı) beni ve Memet dayımı ayı yaptı gece karanlığında kahveye usulca bir daldık, insanlar korkudan camdan çerçevreden kaçtılar. Yani dayım rahmetli kendi içinde bir meddah, orta oyuncusu bir farklı kişiydi rahmetli. Köyümüze bazı hatıralar bıraktığını biliyorum. Bugün bile kullanılan ramazan topunu, hala kullanılan dibek taşıyı onun yaptığını çok iyi biliyorum. Neyse hikâye uzamasın, hani nenemin sakladığı ceviz çuvalını biz çocuklar arıyoruz ya. Bize susun balem dedi ya. Biz pür dikkat, bekliyoruz o mutlaka bir çaresini bulur diye. Ninem sobanın arkasına bir mindere kıvrılmış yatmış, uyuyor, dedem, babam ve teyzelerim kenar minderler dağılmış, cam şişeli gaz lambası ışığında oturuyoruz. Herkes sus pus. Dayım usulca nenemin yattığı minderin kenarına gitti, Ortalıkta bir sessizlik. Ama teyzelerim bir şeyler biliyormuş anlamışlar sanki kıs kıs gülüyorlar. Dayım işaret parmağını dudaklarına götürerek onları uyarıyor. Derken tam bir sessizlik zor zahmet sağlandı sayılır. Dayım uyuyan nenemin başucuna yanaşıp, hafifçe kulağına kendince uygun bir ses tonu yakalayıp, "Ana, ana ceviz çuvalını nere goydun sen be" diye, birkaç kere söyledi. Nenem ne dese beğenirsiniz. Un çuvallarının arkasına kıstırdım işdiya" deyiverdi. Herkes kendini zor tutuyormuş, topluca bir gülmeler başladı sormayın gitsin. En küçük dayım hemen koşup ceviz çuvalını bulmuş bile. Orta tepsin üstüne tangıradak döktü. Bu arada gülmeler devam ediyor. Nenem yavaş büzülmüş halinden çözöldü. Cevizin tepsiyeye dökölüşü sesleri arasında tamamen uyandı, ülen eşşekler gene ne eddiniz. Uykumda beni gonaştırmış bunlar diye, oda yarı neşesiz, yarı neşeli uyku mahmurluğu içinden çıkıp oturdu. Herkes neşeli, dayım anasını uykusunda konuşturma işini epeydir biliyormuş. Teyzelerim de biliyormuş. Ben ilk defa şahit oldum. Senerlerde denememe rağmen başaramadım. Teyzelerim bazen başardıklarını söylediler... Ama çoğunlukla fark ederdi dediler. Gülüşe gülüşe cevizleri bir güzel yedik o gece. Hatta Süleyman dayım gene bir espri patlattı. Anamın kim bilir kaç tane daha badem ceviz çuvalı vardır zulada dedi. Nenem seni gidi seni bir daha söyletemezsiniz diyerek, bizi birde o güldürdü. O günler ne güzeldi. Nenem, dedem teyzelerim, dayılarım ve Sülöman dayımın (yengem-gennabam-gilinabam öyle derdi) arduzdandan yetişirse dua. Ruhunuza binlerce fatiha...

Buluşmak üzere, zamanın behrinde bir yerlerde.

Kırık Leblebi Çocukları

Özkan Fidan / Şiir

Ufacık bir irimdeydi evimiz,
İki odalı, helası bahçe içinde.
Arıklar akar geçerci içinden
Ne dostluklar kurulurdu kapı önlerinde,
Biz, kırık leblebi çocuklarıydık.

Okula, gri podiyelerimizin cebinde
Bir avuç kırık leblebiyle giderdik.
Tahta çantalarımızı tokuştura tokuştura
Evle okul arası mekik dokurduk.

Çaputtan toplarımız, cam cicozlarımız
Oynardık toz, çamur sokaklarda.
Sek sek, körebe, birdirbir...
Biz kırık leblebi çocuklarıydık.

Naylondandı, lastiktendi pabuçlarımız,
Kaput bezinden dikilirdi çamaşlarımız.
Almanya'ya gidiyor dediler Türkler,
Dönüşlerinde tüylü şapkalar, elde radyolar,
Hayran hayran izlerdik sıraya geçip
Biz, kırık leblebi çocukları.

Gazete kâğıdıyla kaplanırdı kitap defterler,
Boynumuzda silgiler süs gibiydi.
Kurşun kalemler gözümüz gibiydi.
Ama, herkesin kırmızı kalemi olmazdı.
Memur çocuklarına kıskanarak bakardık,
Onlar, temiz ödevlerini dolmakalemle yaparlardı...

Kiralık bisiklete binerdi harçlığı olan,
Teksas, Tommiks okurdu kimileri.
Biz, gazoz ya da minder satardık,
Yazlık sinemalarında kentin.
Kırık yıllar yaşamış olsak da
Kırık leblebilerin bunda kusuru yoktu...

Eskilerden Bir Film

Papillon

Oğuzhan Demir / Sine Yorum

"Hey! Sizi pislikler! Ben hala buradayım!"

Franklin Schaffner'in 1973 yapımı, başrolünde Dustin Hoffman ve Steve McQueen'in oynadığı tüm zamanların en güzel filmlelerinden biri: Papillon.

Kelebek lakaplı Henri Charriere, işlemediği bir cinayetten dolayı hüküm giymiştir. Kendisi gibi onlarca suçluyla beraber Fransa'dan, Fransa'nın Amerika kıtasındaki kolonilerinden Fransız Guyanası'na gönderilir. Daha gemi yolculuğunun başında kaçış planı yapmaya başlayan Kelebek, gemideki herkes tarafından çok parası olduğu bilinen banker Louis Dega'dan can güvenliğini sağlama karşılığında kaçışını finanse etmesini ister. Zor da olsa teklifi kabul eden Dega ile Kelebek arasında sıkı bir dostluk baş-

lar.

Fransız Guyana'sı açık cezaevi çok ağır ve sıkı koşullar altındadır. Mahkûmlar özgürlüklerinden tamamen koparıldığı bu adada günlerini böcek toplamak gibi

işlerle geçirmektedir. Kelebek ve Dega, orada bulunan bir mahkûm aracılığı ile kaçmayı planlar. Mahkûm, ikiliye adadan kurtulmaları için nasıl sandal satın alabileceklerini söyler. Planı uygulamaya geçmeden Dega'yı döven gardiyana saldırıp kaçan Kelebek, anlaştığı mahkûmun yerini söylediği teknesine kaçar. Tek-

neye gittiğinde ise tuzağa düştüğünü anlar: Bu ona tam 2 yıl hücre hapsine mal olacaktır.

Hücreden çıktıktan sonra Dega'yla tekrar bir araya gelirler. Bu sefer kesin olarak kaçmayı planlayan Kelebek, Dega ve bir mahkûmla birlikte sonunda adadan kurtulurlar. Sandalla günlerce yağmurda, fırtınada kürek salladıktan sonra

vardıkları Güney Amerika ülkesinde tekrar güvenlik güçleri ile karşılaşır. Dega yakalansa da Kelebek kaçmayı başarır ve tesadüfen bir Kızılderili kabilesinin yerleşim yerine gelir. Burada bir süre kalan Kelebek, ayrılarak şehir merkezine gider. Burada sığındığı rahibe, kendisini polislere ihbar eder ve tutuklatır. Tekrar yakalanan Kelebek bu sefer tam 5 yıl hücrede kalır.

Hücreden çıktıktan sonra saçları beyazlaşan, teni kuruyan Kelebek, yüksek rakımlı, denizin dibinde uçurumlu kıyısı olan Şeytan adasına gönderilir. Yıllar sonra Dega ile burada tekrar karşılaşır. Kelebek zor da olsa konuşturduğu Dega'nın akli dengesini kaybetmeye başladığını fark eder. Bu ıssız ve ürkütücü adadan kaçmayı planlayan Kelebek, hindistan cevizlerini bir çuvala koyarak uçurumdan atlamayı teklif eder. Teklifi son anda kabul etmeyen Dega, uzun yıllar boyunca dostluk yaptığı Kelebek ile son kez sarılıp onun bu imkansız kaçış planını hüzünlü bir şekilde izlemekle yetinir: Filmin sonunda ise Kelebeğin fırtınalı açık denizden hindistan cevizi dolu bir çuval ile kaçmaya çalışmasının başarı ile sonuçlandığını ve kendisinin özgürlüğüne yıllar sonra kavuştuğunu öğreniyoruz.

Filmde baştan sona çok üst düzey bir sinematografi görüyoruz. Özellikle Dustin Hoffman ve Steve McQueen'in oyunculukları sinema tarihinde eşine az rastlanır cinsten. Hoffmann'ın Graduate filminden 6 sene sonra vizyona giren bu filmde oyunculuğunu çok daha ilerletmiş olarak gördüm.

Filmin ana teması olan özgürlük, daha iyi bir şekilde vurgulamazdı. Özgürlüğün değerini iliklerimize kadar işleyen filmin sonunda ise özgürlüğü için belki de ölmeyi göze alan Kelebeğin bu çabasının sonuç alması çok etkileyiciydi. Gerçek bir olaydan esinlenen Papillon, gerek müziklerinin filmle olan uyumu, gerek oyuncularının performansları gerekse konusu bakımından tarihin en iyi filmlelerinden birisi. İzlemeyen herkesin muhakkak izlemesini tavsiye ederim.

Yönetmen: Franklin Schaffner

Oyuncular: Dustin Hoffman, Steve McQueen

Süre: 150 Dk

Kitap Tanıtım

LEYLAK KOKUSU

ŞİİR

Sevgi Erol Öçal

Akdoğan Yayınevi

Ve
O yüz ki
Keskin bir bıçak gibi
Parlak
Yansımali
Deşici
Çocukluğum
Ve

Sırtında kurşun yarası
Bir gençlik
Taze narın kırılğan
Ve

Arayışlarım
Kalın bir kitabın
Çevrilmemiş sayfaları
Okunmamış satırları
Gizli anıları
Zamanın dehlizlerinde
Kaybolan yaşanmamış yılları

Karikatür

Mehmet Selçuk

düs ve mitos

2022

www.dusvemitos.com

thasancelikkol@gmail.com